

COMMENTAAR 8

COLLECTIEVE CENTRA

NIEUWE VORMEN VAN INTERGEWESTELIJKE SAMENWERKING

8 november 2001

INHOUD

HISTORIEK	3
PROBLEEMSTELLING	3
COMMENTAAR	4

COMMENTAAR M.B.T. DE COLLECTIEVE EN GELIJKGESTELDE CENTRA: NIEUWE VORMEN VAN INTERGEWESTELIJKE SAMENWERKING NA OPZEGGING VAN HET 3C/4C-SAMENWERKINGSAKKOORD

HISTORIEK

De Collectieve en gelijkgestelde centra werden in januari 1947 opgericht op basis van de Besluitwet De Grootte, met als opdracht het uitvoeren van collectief onderzoek en het verlenen van technologisch advies voor bedrijven uit een zelfde sector. De financiering gebeurde deels door de overheid (toen nog uitsluitend het federale Ministerie van Economische Zaken) en deels via een verplichte bijdrage (het lidgeld) van de bedrijven uit de betrokken sector.

Na de verschillende staats hervormingen en de regionalisering van de bevoegdheid rond technologische innovatie, werd op 5 mei 1995 een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de federale Staat en de drie gewesten betreffende de financiering van de collectieve en gelijkgestelde centra, het zogenaamde 3C/4C-samenwerkingsakkoord. Vanaf dan worden de dossiers ingediend bij en afzonderlijk beoordeeld door de verschillende overheden. Projecten van collectief onderzoek worden voor 50% betoelaagd, waarvan de helft via de financiering van de federale overheid (ministerie van Economische Zaken), en de andere helft verdeeld over de drie gewesten samen (het aandeel van het Vlaamse Gewest hierin schommelt rond de 60 à 65%, het IWT staat in voor de opvolging). De beslissingen worden genomen in een 2-stappenprocedure, telkens in consensus, eerst tussen de drie gewesten (3C) die prioriteiten vastleggen, en daarna samen met de federale overheid (4C). De technologische adviseerdiensten worden voor 80% betoelaagd, enkel via financiering door de drie gewesten, in consensus beslist. Ten slotte wordt het pre-normatief onderzoek enkel gefinancierd door de federale overheid.

Het 3C/4C-samenwerkingsakkoord beoogde op die manier een optimalisatie van de beschikbare middelen over de regio's heen.

PROBLEEMSTELLING

Er zijn een aantal nadelen verbonden aan het 3C/4C-akkoord. De memorie van toelichting bij het financieringsbesluit van de Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden maakt melding van een aantal ernstige gebreken van de bestaande financieringsregeling zowel voor de collectieve centra zelf, als voor de Vlaamse overheid.

Zo leidt de consensusvereiste in de 3C/4C-vergadering soms tot "regio-politieke" beslissingen, die niet noodzakelijk leiden tot de selectie van de betere dossiers en die zelfs een belemmering kunnen vormen voor de eigen accenten van een regio. Het feit dat iedere betrokken partij een even grote inbreng heeft, is duidelijk ten nadele van het Vlaamse Gewest, dat financieel relatief meer inbrengt dan de andere Gewesten.

Het 3C/4C-akkoord veroorzaakt min of meer een conflicterende spanning tussen enerzijds projectfinanciering en anderzijds (quasi-)structurele financiering. Het is immers zo dat, hoewel de centra elk jaar projecten moeten indienen die aan een evaluatie worden

onderworpen, de 3C/4C-evaluatieronde bepalend is voor hoeveel middelen finaal elk centrum krijgt. Dit duale karakter is ondoorzichtig voor de betrokken partijen.

Verder is er de zware administratieve procedure. De projectvoorstellen worden tot 3 of 4 keer afzonderlijk beoordeeld. Mede daardoor kent de totale procedure een zeer lange doorlooptijd, soms meer dan één jaar tussen het indienen van een project en de finale contractuele afhandeling.

Tot slot voorziet het 3C/4C-samenwerkingsakkoord in een gezamenlijke steun van jaarlijks 550 miljoen BEF voor de collectieve en gelijkgestelde centra voor het uitvoeren van collectief onderzoek en technologische dienstverlening. Een dergelijk enveloppesysteem gaat voorbij aan de realiteit dat ook andere instanties dergelijke activiteiten ten behoeve van het bedrijfsleven op een kwaliteitsvolle manier kunnen uitvoeren (bv. de Vlaamse clusters). Een gelijke behandeling van dergelijke activiteiten op Vlaams niveau dringt zich dus op.

Vandaar dat minister Dirk Van Mechelen in april 2001 het 3C/4C-samenwerkingsakkoord heeft opgezegd voor het jaar 2002. Punt 11 van het samenwerkingsakkoord vermeldt immers dat één ieder van de partijen het akkoord kan opzeggen voor het volgende dienstjaar, mits een vooropzegperiode van acht maanden. Tot eind 2001 blijft de 3C/4C-overeenkomst dus van kracht. Inmiddels zullen er onderhandelingen worden gevoerd voor een herziening van het akkoord tegen 2002, zodat er geen lacune ontstaat.

Naar aanleiding hiervan werd dit dossier onder de aandacht gebracht van de VRWB en zijn commissies Technologiebeleid en Federale en Internationale Samenwerking. Een aantal commentaren werden geformuleerd met het oog op de hernegotiatie van het akkoord door minister Dirk Van Mechelen.

COMMENTAAR

1. Vooreerst wordt eraan herinnerd dat de VRWB in het verleden steeds heeft aanbevolen in principe te streven naar homogene bevoegdheidspakketten voor de diverse overheidsinstanties, zodat zij een transparant en coherent beleid kunnen voeren.
2. Anderzijds stelt de VRWB dat transregionale samenwerking moet blijven bevorderd worden, bv. via de collectieve centra.
  - 2.1. De collectieve en gelijkgestelde centra moeten als een eenheid kunnen blijven ageren naar hun sector toe in de verschillende gewesten. De opgebouwde kennis zou ten dienste moeten kunnen blijven staan van de betrokken industriële sector in heel België.
  - 2.2. Voor projecten die prioritair bevonden worden door verschillende gewestelijke overheden, moet cofinanciering mogelijk blijven.
  - 2.3. De VRWB is het ermee eens dat de rol van de federale overheid binnen het bestaande 3C/4C-akkoord veel te groot was in verhouding tot haar zeer beperkte bevoegdheden ter zake. De huidige beschikbare middelen van de federale

overheid, of althans een deel ervan, zouden beter kunnen aangewend worden om een bonus toe te kennen voor intergewestelijke projecten. Enigszins in de geest van het nieuwe instrument van het 6de EU-kaderprogramma dat ondersteuning voorziet van gemeenschappelijke programma's van een aantal lidstaten volgens artikel 169 van het Verdrag van Maastricht. Voor de collectieve en gelijkgestelde centra zou dit een incentive betekenen om transregionaal te gaan samenwerken. Het zou tevens voor de andere gewesten, die het wegvallen van de federale financiering misschien eerder nadelig ervaren, een extra stimulans kunnen zijn tot intergewestelijke samenwerking.

- 2.4. Ook samenwerking met universiteiten, alsmede met hogescholen, voor het uitvoeren van collectief onderzoek kan gestimuleerd worden door het toekennen van een extra bonus, maar dan wel op een ad-hocbasis en niet structureel ingebouwd in de financieringsregels.
  - 2.5. Verder moet de synergie tussen de centra worden bevorderd, ook transregionaal.
  - 2.6. Tot slot moet de nieuwe formule passen in de nieuwe wettelijke kaders in wording. Immers, ook het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn bezig met het uitwerken van nieuwe wettelijke kaders.
3. De VRWB pleit tot slot voor het verruimen van de globale budgettaire enveloppe voor de Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden. Binnen het VIS-besluit zullen de collectieve centra in concurrentie komen te staan met andere mogelijke samenwerkingsverbanden. Bovendien is er een verruiming van de activiteiten (collectief onderzoek, technologisch advies en technologische innovatiestimulering) die in aanmerking komen voor subsidiëring. Bij een gelijkblijvende enveloppe zal de selectie bijgevolg nog strenger dan voorheen moeten gebeuren.

Elisabeth Monard
Secretaris

Roger Dillemans
Voorzitter

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), opgericht bij decreet van 15 december 1993, is het adviesorgaan voor de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement inzake elke aangelegenheid betreffende het wetenschaps- en technologiebeleid. De VRWB is een uniek forum waar vooraanstaande actoren uit de academische en sociaal-economische wereld zich beraden over de algemene krachtlijnen van het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. De VRWB is samengesteld uit een voorzitter en zestien leden, allen benoemd op grond van hun deskundigheid en/of betrokkenheid bij het wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. Zes van deze leden worden voorgedragen door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), telkens drie door de werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV, en vier leden worden rechtstreeks benoemd door de Vlaamse regering. Vijf hoge ambtenaren uit de Vlaamse administratie nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen.

Uitgave van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB)

R. Dilemans, voorzitter
E. Monard, secretaris

VRWB-secretariaat
North Plaza B
Koning Albert II-laan 7 - 4e verd.
B-1210 Brussel

Tel. +32 (0)2 553.45.20
Fax +32 (0)2 553.45.23
e-mail: vrwb@vlaanderen.be
website: www.vrwb.vlaanderen.be

